

tro. etikk. eksistens.

Noen saker krever at vi har mulighet til å gå i dybden. Ikke minst gjelder det spørsmål som angår tro, etikk og eksistens.

Disse sidene er et sted hvor vi gjennom referat, intervju eller analyse gir ekstra plass til et tema.

LEKTOR

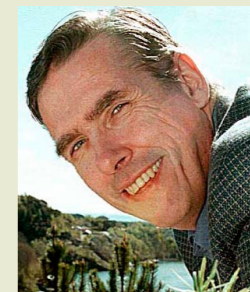
■ **Kjersti Børke Andresen** (27) er lektor i norsk og religion med mastergrad i Religion og Samfunn. Hun jobber for tiden som lærer på Risenga ungdomsskole i Asker.

Kjersti Børke Andresen.

NORGE IDAG

■ Norge Idag er en avis som kommer ut i Bergen med **Finn Jarle Sæle** som ansvarlig redaktør. Startet i 1999, etter at Sæle gikk av som redaktør i Dagen.

Finn Jarle Sæle.

FUSJON

■ DagenMagazinet er en fusjon av avisene Dagen og Magazinet i 2008. Magazinet ble startet av **Ulf Ekman** i Sverige, og kom ut på norsk fra 1990, fra 1996 ukentlig. Dagen er landets eldste kristne dagsavis, og ble opprettet i 1919.

Vårt Land

Det nye kristne høyre

«Jeg vil advare mot en ukritisk import av amerikanske ideer»

Vebjørn Selbekk, samfunnsredaktør i DagenMagazinet

Per Eriksen
debatt@vl.no

22 310 428

Det nye kristne høyre har hatt stor innflytelse i USA, men i Norge har det hatt mindre gjennomslag.

Siden 1980-årene har det vært stor oppmerksomhet om bevegelsen «New Christian Right» (NCR) i USA. 1981 regnet en med at bevegelsen var en avgjørende grunn til at konservative Ronald Reagan ble valgt til president – og senere til at George W. Bush ble president. Kjersti Børke Andresen har i en mastergradsoppgave ved [Det teologiske fakultet](#) ved Universitetet i Oslo analysert begrepet og dets nedslag i Norge.

Hun påpeker at «New Christian Right» er en betegnelse som ikke har en klar og entydig definisjon. Det handler mer om en samfunnsstrømning enn en avgrenset bevegelse. Da det på begynnelsen av 1980-tallet dukket opp som begrep, var det i første omgang som et analytisk begrep som svarte til forskernes behov for å samle flere samfunnstrekk under ett.

I essyet «The New Christian Right in America as a Social and Political Force» fra 1981, hevder Thomas M. Gannon at verken det politiske engasjementet eller konservatismen blant evangelikale var et nytt fenomen. Det som gjorde bevegelsen til et nytt samfunnsfenomen var måten de klarte å nå fram til og påvirke mengder av mennesker gjennom bruk av radio og TV. Tre organisasjoner, grunnlagt i 1979, fikk spesiell oppmerksomhet; Moral Majority, Christian Voice og Religious Roundtable.

Abort og homofili. Hvilke kampsaker har preget denne strømmingen? Kjersti Børke Andresen peker på at disse kampsakene i stor grad relateres til familieverdier, særlig knyttet til den «tradisjonelle kjernefamilien». Ofte kontrasteres «den naturlige familie» med det som oppfattes som sosialt eller religiøst unaturlige familierformer, som for eksempel homofilt partnerskap.

En studie av bevegelsen viser imidlertid at andre sider ved familieverdiene har

vært i tydelig endring de siste 30 årene. Tidligere var kvinnens naturlige, gudgitte plass i hjemmet fremhevet. Dette finner man lite av i det som nå regnes inn under bevegelsen.

Abortkampen har vært en annen hjørnestein blant bevegelsens kampsaker. Ifølge forskeren Martin Durham har abortkampen innen NCR skilt seg fra andre deler av antiabortbevegelsen, ved at NCRs abortmotstand først og fremst har vært relatert til forsvar for familien. Utover 90-tallet mistet den mest radikale delen av abortmotstanderne innen NCR innflytelse. NCR framstår derfor med en mykere retorikk på området.

«I USA vil NCR beskytte den enkelte mot statsmakten»

Kampen mot homofili har også endret seg. Det at homofile ikke bare praktiserer, men også fremmer det som anses som en moralsk ødeleggende livsstil, gjør at man snakker om «den homofile agendaen» som en trussel.

Friskole og Israel. I tillegg til disse sakene som i stor grad relateres til familieverdier, står kampen om ideologiformidling sentralt for bevegelsen. I USA vil NCR beskytte den enkelte mot statsmakten. Statsmakten kritiseres på flere nivå. Det gjelder ikke minst at staten har overtatt ansvarsområder som tidligere lå hos private og religiøse organisasjoner, som skole og helsevesenet. Fordi det offentlige skolevesenet anses å formidle liberal ideologi, velger mange familier med tilknytning til NCR å undervise barna hjemme eller på kristne privatskoler. Retten til dette framstår som en viktig kampsak for NCR.

Ikke minst skjønnlitterære bøker innenfor den såkalte profetisjangeren har påvirket NCRs medlemmer til en markant støtte for Israel. Noen forskere hevder at Israellssaken er sekundær i forhold til kampsaker knyttet til bevegelsens familieverdier. Kjersti Børke Andresen finner likevel at for en del av aktørene innen NCR står Israel svært sentralt.

Tidligere var kampen mot kommunismen også viktig, men etter jernteppets fall er dette i stor grad erstattet med skepsis til islam. Forholdet til islam er likevel ambivalent, ettersom muslimer

framstår som mulige alliansepartnere i en del moralske spørsmål knyttet til familieverdier.

Et utviklingstrekk ved NCR er at bevegelsen på 1990-tallet klarte å bygge et mer inkluderende religiøst høyre, gjennom nøkkelorganisasjoner som The Christian Coalition, Concerned Women for America og Focus on the Family. Og man fikk mer bevisste strategier i forhold til internasjonale fora som FN.

DagenMagazinet. Kan NCRs ideologi og kampsaker finnes igjen innen norsk

kristenhet? Det er for å svare på dette spørsmålet Kjersti Børke Andresen har analysert alle ledere i avisa Norge IDAG i 1999, 2002 og 2008, og i Magazinet / DagenMagazinet 1996, 2002 og 2008.

For Magazinet / DagenMagazinet sin del finnes en tydelig utvikling i temaene som lederartiklene tar opp, fra en sterk vektlegging av vekkelser, misjon, lederskap og menighet i 1996, til mer politiske temaer i 2002 og 2008. Det er dessuten en sterk økning i antall ledere som handler om Israel og Midtøsten. Andresen påpeker at det skjer en tyde-

Pat Robertson taler for evangeliske kristne fra forskjellige nasjoner på en pilegrimsreise til Israel, under et arrangement i Den internasjonale kristne ambassaden i Jerusalem i 2004. Den amerikanske TV-personligheten og den evangeliske lederen er sentral i NCR og er Finn Jarle Sæles personlige mentor. Foto: Brennan Linsley/AP/Scanpix

lig politisering fra 1996 til 2002. Hun registrerer også at det i 1996 ble brukt religiøst forankrede argumenter også i behandlingen i politiske saker, som når det gjelder Israellssaken og religiøse skoler. I 2002 gjorde avisa i større grad bruk av allmenn politisk argumentasjon. Når det gjelder forholdet til Israel forandres vektleggingen fra 2002 til 2008, fra fokus på holdningen til det jødiske folk i Norge

til selve konflikten i Midtøsten.

Ellers har avisa et tydelig fokus på homofili, islam, friskolesaken og ulike politiske saker. Etter fusjonen med Dagen ble bibeltroskap et mer dominerende tema.

Norge IDAG. Norge IDAG ble startet av Finn Jarle Sæle for «å mobilisere i de store slag i åndskampen». De tre emneområdene som gjennom hele perioden

får størst oppmerksomhet i lederartiklene er kristnes forhold til samfunnet, Israel og økonomi og næringsliv. Antall ledere som omtaler abortsaken har sunket drastisk i perioden. Antallet ledere om vekkelser, helbredelse og bibeltroskap er også halvert.

Norge IDAG ser, til forskjell fra DagenMagazinet, en tydelig sammenheng mellom et samfunn i tråd med Guds ord og dets velstand. I Norge IDAG er bibelforankringen mer dempet, mens kristendommens verdier og normer mer allment framstår som en oppskrift på suksess.

«Mye er bra med NCR. Men vi må ikke glemme at det er store forskjeller på USA og Norge»

Vebjørn Selbekk, samfunnsredaktør i DagenMagazinet

Avisa har også fokusert på hvordan kristne kan få større politisk innflytelse ved nominasjonsprosesser og valg. Dette er et trekk man finner igjen i USA, og avisa henviser også direkte til amerikansk praksis som et forbilde.

I konkret veiledning i forhold til norsk partipolitikk har de to avisene en ulik tilnæringsmåte. Magazinet hadde en tydeligere oppfordring til borgerlig samarbeid som inkluderer Fremskrittspartiet, mens Norge IDAG er mer opptatt av å bygge allianser omkring konkrete saker.

Norge IDAG har et sterkt fokus på kristen mobilisering, basert på et ønske om å bevare og styrke kristendommens makt og posisjon i samfunnet, konkludere Andresen.

Ligger nær. Den tydelige politiseringen av Magazinet fra 1996 til 2002 er et likhetstrekk med amerikanske NCR. Det skjer en retorisk tilpasning for å appellere til et bredere publikum, også ut over religiøse miljøer. Norge IDAG har holdt dette som en stabil profil gjennom hele perioden.

Flere av de sentrale kampsakene for NCR gjenfinnes i de norske avisene, slik som motstanden mot homofili og abort, og kampen om ideologiformidlingen til den oppvoksende slekt. Koblingen mellom NCR og israelsstøtte og islam-skepsis kan også gjenfinnes i de norske

avisene. Vernet av familien ser også ut til å være en bakenforliggende faktor for avisenes kampsaker. Utviklingen i omtalen av abortsaken samsvarer også med utviklingen innen NCR.

De to norske avisene har ikke hatt samme gjennomslagskraft som tilsvarende medier og bevegelse i USA. Selv om begge avisene reflekterer typiske trekk ved NCR og har oppfordringer til konkrete politiske aksjonsformer, er det vanskelig å si om dette har hatt reell politisk innvirkning.

Andresen konkluderer med at både Norge IDAG og DagenMagazinet ligger nær opp til Amerikas nye kristne høyre. Om den politiske innflytelsen er annerledes, så gjenfinnes påfallende mange likhetstrekk både knyttet til argumenter, fiendebilder og ideologiske trekk.

Noe skiller. Vebjørn Selbekk, tidligere redaktør av Magazinet og nå samfunnsredaktør i DagenMagazinet, mener noe er likt, men at DagenMagazinet har en tydeligere sosial profil enn NCR. Det gjelder ikke minst i forbindelse med engasjementet når det gjelder å skrive om rusproblematikken.

– *Hva er din egen vurdering av NCR?*

– Mye er bra med NCR. Men vi må ikke glemme at det er store forskjeller på USA og Norge. Derfor vil jeg advare mot en ukritisk import av amerikanske ideer.

Selbekk har ikke selv hatt noen direkte kontakt med organisasjoner eller personer som regnes å høre inn under betegnelsen NCR.

Finn Jarle Sæle, redaktør for Norge IDAG, vedkjenner åpent at den kristne høyresiden i USA er en inspirasjonskilde. Sæle har selv vært aktiv innen The Christian Coalition, og han regner Pat Robertson som sin personlige mentor.

– Vi kjøper inn alle deres bøker og leser dem med entusiasme. Det vi står for samsvarer med det kristne høyre i Amerika, forteller Sæle.

Han påpeker også at det som kalles det nye kristne høyre ikke er annet enn den gamle kristne arven som man fortsatt ønsker å slåss for.

Det er imidlertid et par punkter Sæle avgrenser seg i forhold til sine amerikanske forbilder. Han ser på sykelønnsordningen som et gode i samfunnet, og han ønsker en mindre oljebasert industri.